

**SYSTEM DEKLINACYJNY RZECZOWNIKÓW W
GRAMATYKACH JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO OMELANA
PARTYCKIEGO (NA TLE INNYCH XIX-WIECZNYCH
GALICYJSKICH GRAMATYK JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO)**

Agata Skurzewska

Doktor, adiunkt w Katedrze Ukrainistyki Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej
Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (**POLSKA**),
IFW, ul. Władysława Reymonta 4, 30-059 Kraków
e-mail: agata.skurzewska@uj.edu.pl

UDC: 811.161.2

ABSTRACT

Agata Skurzewska. *The Declination System of Nouns in Omelan Partytsky's Grammar Books (in comparison with other nineteenth-century Galician grammar books of the Ukrainian language).*

The article deals with the analysis of selected morphological forms of a noun in the grammar books by Omelan Partytsky. It demonstrates the continuation of ideas of the previously published works, presentation of the new variants and elimination of the dialect elements, the influence of these factors on the formation of a [supradialectal variant](#) of the Ukrainian language. The following morphological forms are the subject of the detailed analysis:

feminine instrumental singular of the noun (up-to-date I declination);

masculine dative singular;

masculine prepositional singular;

masculine nominative, dative, instrumental and prepositional plural.

The analysis of the grammatical material reveals, that Omelan Partytsky's grammar corresponds to the contemporary norms of inflections. The basic grammar rules are organized and standardized and the dialect forms are eliminated in analyzed grammar books.

Keywords: grammar, Galicia, 19th century, noun.

Аґата Скужевська. Система відмінювання іменників у граматиках Омеляна Партицького (у порівнянні з іншими галицькими граmaticами української мови XIX ст.)

Аналіз окремих форм іменника з погляду морфології у граmaticах О. Партицького дозволить з'ясувати, наскільки вони продовжують теоретичні засади, викладені у раніше виданих підручниках, та наскільки впливають на формування єдиного наддіалектного варіанту української мови шляхом запровадження нових варіантів та вилучення діалектних одиниць. Об'єктом детального аналізу будуть такі морфологічні явища:

форми орудного відмінка однини жіночого роду сучасної I відміни;

форми давального відмінка однини чоловічого роду;

форми місцевого відмінка однини чоловічого роду;

форми називного, давального, орудного та місцевого відмінків множини чоловічого роду.

На основі дослідження вибраного граmaticного матеріалу можна стверджувати, що граmaticа О. Партицького відповідає сучасним флексійним нормам. Порівняння досліджуваного матеріалу з виданими раніше граmaticами засвідчує, що у ній вилучено варіанти, позначені діалектними рисами, і вона спрямована на упорядкування та нормалізацію граmaticчних підходів.

Ключові слова: граmaticа, Галичина, XIX століття, іменник.

Граматыка Омелана Партыцкаго Граматыка языка руского для ужитку въ школахъ людовихъ въ Галичинѣ została wydana w 1873 r. we Lwowie. Do 1889 r. ukazały się jeszcze cztery wydania gramatyki: w 1880 r. Граматыка руского языка для ужитку въ школахъ людовихъ, w 1883, 1885 i 1889 r. Граматыка руского языка для ужитку въ школахъ народныхъ. W przedmowie do pierwszego wydania, opatrzonej datą marzec 1871 r., autor zwraca uwagę, że gramatyka odpowiada założeniom Komisji Szkolnej i została zatwierdzona przez Radę Szkolną Krajową.

O. Partycki planował dalszą edycję swojej pracy. W styczniu 1893 roku Rada Szkolna zamówiła kolejne (szóste) wydanie gramatyki. Poprzednie było wykorzystywane przez 20 lat przez nauczycieli w szkołach ludowych i seminarium nauczycielskim z językiem wykładowym ukraińskim. Ponieważ w tym okresie uległy zmianie zasady ortografii Rada zaleciła dostosowanie gramatyki do nowych reguł oraz wprowadzenie odpowiednich poprawek. Gramatyka miała mieć nakład 20 tysięcy egzemplarzy [8]. W nowym wydaniu autor zamierzał opisać zasady akcentuacji, szczególnie rzeczowników i przymiotników. Za konieczne uznał podawanie przy opisie rzeczownika, oprócz mianownika i dopełniacza l.p. także formy mianownika l.m. [9]. Rada Szkolna przedstawiła pozytywną recenzję O. Ohonowskiego i uchwaliła decyzję o druku. Jednakże z recenzją nie zgodził się jeden z członków Rady, złożył veto i nie dopuścił gramatyki do użytku szkolnego [4, s. 8].

W kolejnych wydaniach gramatyki O. Partycki wprowadzał znaczne modyfikacje. Dotyczyły one przede wszystkim terminologii gramatycznej, chociaż pojawiały się także liczne zmiany w opisie gramatycznym oraz w ortografii.

Spośród gramatyk języka ukraińskiego (ruskiego) datowanych na I połowę XIX wieku, które miały niewątpliwy wpływ na kształtowanie się norm gramatycznych proponowanych przez lwowskiego filologa należy wymienić następujące:

Граматыка языка славено-русского уже сочини Іоанъ Мо҃һлнѣцки (dalej skrót: I. Mohylnicki) - była gotowa w 1823 r., ale ukazała się drukiem dopiero w 1910 r. [11, s. 71-225].

Grammatik der ruthenischen oder kleinrussischen Sprache in Galizien, von J. Lewicki, Przemysł 1834 (dalej skrót: J. Lewicki 34).

Граматыка языка Маѳорускаго в Галициѣ, уложена przez Jana Wagilewicza, Lwów 1845 (dalej skrót: I. Wahylewycz).

Граматыка языка Рускаго (Маѳо-рускаго), napisana przez ks. J. Łozińskiego, w Przemysłu 1846 (dalej skrót: J. Łoziński).

Граматыка Рускаго языка, сост. Я. Головацкимъ, во Львовѣ 1849 (dalej skrót: J. Hołowacki).

Іосифъ Лѣвицкій, Граматыка языка рускаго въ Галициѣ, въ Перемишли 1849, 1950 (dalej skrót: J. Lewicki 49, 50).

W II połowie XIX wieku, przed wydaną w 1873 r. gramatyką O. Partyckiego, ukazały się następujące podręczniki:

Михаил Осадца, Граматыка рускаго языка, во Львовѣ 1862, 1864, 1876 (dalej skrót: M. Osadca odnosi się do wydania z 1862 i 1864 r).

Мала граматыка языка рускаго основана на подставѣ читанокъ для III. и IV.отряду школъ головныхъ въ Цѣсарствѣ Австрѣи употребляемыхъ яко допомочна книга для учителѣвъ и препарандѣвъ, сочинена Г. Шашкевичемъ, въ Вѣдни 1865 (dalej skrót: H. Szaszkewycz).

Пилипъ Дячанъ, Методична граматыка языка мало-рускаго, Львѣвъ 1865 (dalej skrót: P. Diaczan).

Analiza materiału gramatycznego gramatyki O. Partyckiego na tle innych XIX-wiecznych gramatyk pozwoli zbadać, w jakim stopniu gramatyka O. Partyckiego kontynuuje propozycje wcześniejszych wydanych prac, a w jakim - wprowadzając nowe warianty i eliminując elementy o wyraźniej dialektalnym charakterze wpływa na kształtowanie się jednego ponaddialektalnego wariantu języka ukraińskiego.

Przedmiotem szczegółowej analizy będą następujące zjawiska morfologiczne w zakresie morfologii rzeczownika:

formy narzędnika l.p. rodzaju żeńskiego dzisiejszej I deklinacji,

formy celownika I.p. rodzaju męskiego,
formy miejscownika I.p. rodzaju męskiego,
mianownik, celownik, narzędnik i miejscownik I.m. rodzaju męskiego.
Narzędnik I.p. rodzaju żeńskiego

We współczesnym języku ukraińskim rzeczowniki rodzaju żeńskiego I deklinacji w narzędniku I.p. mają końcówki: –ою, –ею (-єю)*. Takie końcówki proponuje w swojej gramatyce także O. Partycki. W I połowie XIX wieku oprócz wymienionych końcówek we wszystkich gramatykach proponowano także: –овъ, –евъ, –евъ, ёвъ, –ой, –ей, przy czym tylko J. Hołowacki zaznaczył, że warianty z –овъ, –оу –евъ, –еу właściwe są dialektom nadniestrzańskim i karpackim**. J. Hołowacki i J. Łoziński zwrócili uwagę na możliwość zastępowania fleksji w rzeczownikach miękkotematowych przez końcówki właściwe wariantom twaridotematowym, np. долиовъ. Gramatyki II połowy XIX wieku, oprócz końcówek uznanych dziś za normatywne, proponują także –овъ, –евъ. P. Diaczan dodaje, że ta końcówka może czasem funkcjonować jako równoległa do –ою, –ею, ale nie precyzuje do jakich sytuacji odnosi się ta zasada. M. Osadca wymienia końcówkę –овъ (рыбовъ, ноговъ) jako charakterystyczną dla dialektów naddniestrzańskich i karpackich. Wspomina jeszcze o końcówce –ой (рыбой, ногой), którą przypisuje dialektom wschodnioukraińskim.

Ponadto P. Diaczan i M. Osadca dla rzeczowników miękkotematowych oraz rzeczowników o temacie zakończonym na spółgłoski [ž], [š], [č] oprócz końcówki –ею, proponują również –ою: рожою, шиєю (шій-ою) (P. Diaczan); динією, шаблією, вежою, душою (M. Osadca).

Jak poświadczają prace dialektologiczne końcówki –ов, –ев charakteryzują dialekty halicko-bukowińskie i karpackie. Występują także w grupie dialektów północnych (wołyńsko-poleskie i podlaskie). Końcówka –ою dla rzeczowników miękkotematowych poświadczona została w dialektach południowo-zachodnich (wołyńsko-podolskie) i części dialektów południowo-wschodnich. Fleksja –ой, –ей występuje w niektórych dialektach północnych i w ograniczonej liczbie rzeczowników w dialektach połtawskich i stepowych [2, s. 94].

Celownik I.p. rodzaju męskiego

We współczesnym języku ukraińskim w celowniku I.p. rodzaju męskiego za normatywne uważane są końcówki: –ові, –еві, (-єві), –у, (-ю).

W gramatyce O. Partyckiego dla rzeczowników miękkotematowych proponuje się końcówkę –еві lub –ю: отцеві (-ю), оленеві (-ю), каменеві (-ю) lub tylko –еві: стрієві, гаєві, dla rzeczowników twaridotematowych - końcówkę –ові lub –у: панові (-у), столові (-у), псові (-у). W gramatyce 1889 r. paralelna końcówka –у pojawia się tylko przy rzeczownikach

* Jest rzeczą oczywistą, że traktowanie –єю jako odrębnej końcówki nie jest uzasadnione, bowiem w tym wypadku możemy mówić tylko o końcówce –ою lub –ею, a –єю stanowi graficzny wariant końcówki –ею. Przy opisie zjawisk morfologicznych przyjęto zasadę, że podaje się wszystkie **warianty zapisu** końcówek lub sufiksów obecne w interesujących nas gramatykach.

** Autorzy części XIX-wiecznych gramatyk zamieszczali informacje o regionalnym zróżnicowaniu form fleksyjnych. Opisując fakty ograniczające się do określonych terenów posługiwali się pojęciami: *въ галицкомъ и гѣрскѣмъ нарѣчїю* oraz *въ украинскомъ нарѣчїю, въ украинско-рускомъ нарѣчїю* lub *на Українѣ*. We współczesnej terminologii należałoby w przybliżeniu odnieść te opisy do dialektu naddniestrzańskiego, karpackiego i dialektów wschodnioukraińskich, szczególnie chyba naddnieprzańskich. Por. A.A. Москаленко, Нарис історії української діалектології, Одеса 1961, s. 6-13; С. Бевзенко, Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови, Київ 1991, s. 128-131.

пань і песь, co można tłumaczyć tendencją do ograniczenia użycia fleksji –ови, -єви tylko do rzeczowników żywotnych. W odniesieniu do współczesnego języka ukraińskiego wśród badaczy nie ma zgody co do frekwencji i zakresu użycia końcówek celownika. Z jednej strony można spotkać się z opinią o częstszym użyciu końcówek –ови, -єви, chociaż trudno mówić o konsekwencji w doborze konkretnej końcówki [1, s. 40]. Z drugiej strony istnieje pogląd, że końcówki –ови, -єви używane są przeważnie w nazwach istot [3, s. 278].

Gramatyki XIX-wieczne za normatywne uznają końcówki: -ови, -єви, -єви, -єви, -у, -ю. Jedynie J. Łoziński zwrócił uwagę na związek między kategorią żywotności a wyborem końcówki –ови lub -у, -єви lub -ю. Zaznaczył, że w nazwach istot większą frekwencję ma końcówka –ови (-owy), chociaż jednocześnie dla nazw nieistot proponował formy: дубови, коровайови. Wybór fleksji uzależniał ostatecznie od panującego zwyczaju. Autorzy gramatyk proponowali końcówkę –ови, -єви również dla rzeczowników miękkotematowych. Analogiczne zjawisko ale w stosunku do rzeczowników, których temat kończy się na [ž], [š], [č] (ножови, мужови, товаришови) M. Osadca uznaje za właściwe dialektom naddniestrzańskim i karpackim. Zauważa przy tym, że w dialekcie wschodnioukraińskim, w tego rodzaju rzeczownikach panuje poprawna końcówka –єви. Bardzo szczególnie traktuje końcówkę –у P. Diaczan, bowiem ogranicza jej użycie jedynie do rzeczowników związanych z religią: слава Бору, Исусу Христу, слава Отцю и Сыну и святому Духу.

Końcówka –ови, -єви właściwa jest obecnie dialektom halicko-bukowińskim (naddniestrzański, podolski) i karpackim (huculski, zakarpacki, bojkowski). Także w dialektach południowo-zachodnich i częściowo południowo-wschodnich zamiast końcówki –єви w rzeczownikach miękkotematowych oraz po [ž], [š], [č] pojawia się fleksja –ови [2, s. 96].

Miejscownik l.p. rodzaju męskiego

We współczesnym języku ukraińskim w miejscowniku l.p. rodzaju męskiego rzeczowniki mają końcówki: –ови, -єви (-єви), -у (-ю), -и (ї).

W gramatyce O. Partyckiego dla rzeczowników twar-dotematowych autor proponuje końcówkę –ї (панї, столї, псї), paralelną końcówkę –у otrzymuje tylko rzeczownik пань. Rzeczowniki miękkotematowe mają albo końcówkę –и (отци, олени, камени) albo –ю (стриу, гаю).

Gramatyki zarówno I jak i II połowy XIX wieku poświadczają końcówki: -ї, -и, -у, -ю, przy czym w I połowie tylko J. Hołowacki, J. Łoziński i J. Lewicki (49) odróżniają końcówki rzeczowników męskich twar-dotematowych, zapisane przez ї, od końcówek rzeczowników miękkotematowych, zapisanych przez и (J. Łoziński końcówkę и traktuje jako paralelną do у). Ponadto tylko J. Hołowacki i M. Osadca wspominają o dopuszczalności użycia w tym przypadku zapożyczonej z celownika końcówki –ови, -єви: у садкови (J. Hołowacki), на вороному коневи (M. Osadca), przy czym J. Hołowacki wspomina o niskiej frekwencji tej końcówki w miejscowniku. H. Szaszkewycz dodaje, że rzeczowniki o temacie zakończonym na [ž], [š] mogą mieć dwie końcówki: prawidłową (według autora) –и oraz, w mniemaniu autora chyba nieprawidłową –у: на мужи, на мужу, при сторожи і при сторожу. W tym wypadku H. Szaszkewycz „znormalizował” końcówkę charakterystyczną dla dialektów południowo-zachodnich [10, s. 127-128] natomiast nie akceptował fleksji dziś uważanej w podanych przykładach za poprawną [6, s. 819; 7, s. 625].

Końcówka –ови, -єви właściwa jest dziś dialektom południowo-zachodnim, a szczególnie halicko-bukowińskim i karpackim. Także w dialektach południowo-zachodnich rzeczowniki miękkotematowe przyjmują końcówkę –и [2, s. 96-97].

Mianownik l.m. rodzaju męskiego

Rzeczowniki rodzaju męskiego w mianowniku l.m. w języku ukraińskim mają końcówki: -и, -і, a także w bardzo nielicznych przypadkach –а (вуса, ґрунта, рукава, хліба, віска).

W gramatyce O. Partyckiego rzeczownikom twar-dotematowym przypisano końcówkę –ы, miękkotematowym – ї. Ponadto autor zwraca uwagę na rzeczowniki, których odmiana odbiega od podanego wzoru: niektóre rzeczowniki osobowe mogą przybierać zakończenie –ове: панове, монархове, апостолове; rzeczowniki z sufiksem –инь (селянинь, татаринь) tracą go w

I.m. i przyjmują końcówkę –e; rzeczownik брать в мianowniku I.m. może odmieniać się prawidłowo: браты, братѡвъ, братамъ lub nieprawidłowo: братя, братей, братямъ.

W gramatykach I połowy XIX wieku proponowano końcówki: –ы, –и, –ѣ, –а, –е, –ове, –еве.

I. Mohylnicki jako dopuszczalne podawał warianty z końcówką –и oraz –ове: старости і старостове, przy czym formę z sufiksem – ове objaśnił звычайемъ руского діалекта. U I. Wahylewycza jako paralelne końcówki funkcjonowały: –ове lub –ы: волове, воли oraz –еве lub –и: писареве, писари. J. Łoziński, J. Lewicki i J. Hołowacki jako normatywne podawali końcówki: –и, –ы, –ѣ: голуби, ковалѣ (J. Łoziński), кафтаны, прїятельи, злодѣи (J. Lewicki), паны, королѣ (-ѡ), колодѣи (-ѣ) (J. Hołowacki). Chcąc usystematyzować odstępstwa od wyznaczonych wzorów odmian autorzy gramatyk zwracali uwagę na odmianę wybranych grup rzeczowników:

- rzeczowniki (np. nazwy narodowości), które w I.p. mają sufiks –инъ w I.m. tracą go i przyjmują końcówkę –е (россіяне, христїане), przy czym J. Hołowacki zakładał możliwość pojawienia się równoległej końcówki –ы: боляре (-ы);

- rzeczownik день в мianowniku I.m. ma formę дни lub днѣ.

J. Łoziński zwrócił uwagę na formę I.m. rzeczownika брать – братья. J. Hołowacki poszerzył tę grupę rzeczowników i zauważył, że niektóre z nich obok końcówki – ы mogą mieć także –а : лѣса, голоса, волоса, lub –ья, np.: братья, клинья, кѡлья.

Można przypuszczać, że J. Hołowacki formy z końcówką –а wprowadził na wzór dialekta (w niektórych gwarach naddniestrzańskich jeszcze można spotkać formy typu йачмина), przez analogię do podanego przez J. Łozińskiego rzeczownika братья lub pod wpływem języka polskiego czy rosyjskiego [3, s. 290-291; 5, s. 276].

W II połowie XIX autorzy gramatyk dla rzeczowników twarotematowych podają końcówki: –ы, –и, –ѣ. U H. Szaszkewycza i M. Osadcy końcówka –ѣ pojawia się w I.m. rzeczowników miękkotematowych. W gramatyce P. Diaczana niektóre rzeczowniki miękkotematowe mają końcówkę ѣ: ковалѣ, пнѣ, inne zaś –и: вуи, гаи, podobnie jak rzeczowniki, których temat kończy się na [ž], [š], [č]: вужи, ножи. M. Osadca, H. Szaszkewycz i P. Diaczan zaznaczyli, że w mianowniku I.m. po spółgłoskach [k], [h], [x] należy pisać и а nie ы. Podobnie jak autorzy gramatyk I połowy XIX wieku autorzy wyodrębnili grupę rzeczowników osobowych, które przyjmują końcówkę –ове: панове, сватове (P. Diaczan), вѡйтове, панове, сынове (H. Szaszkewycz), панове, боярове, вѡйтове, сынове, вѣтрове, жидове (M. Osadca). H. Szaszkewycz i M. Osadca uznali, że użycie form z –ове wiąże się z chęcią wyrażania szacunku.

Wszyscy trzej wyodrębnili także rzeczowniki z końcówką –а. P. Diaczan podał jako przykłady: лѣса, ґрунта, ѡвса, голоса, браты і братя, H. Szaszkewycz wymienia tylko братья, natomiast M. Osadca uważał końcówkę –а lub –я za paralelną do –ы: брата (-ы), хлопа (-ы), лѣса (-ы), голоса (-ы), волоса (-ы), рукава (-ы), часа (-ы), ѡвса (-ы); бруся (-ы), клиня (-ы), колоса (-ы); jego zdaniem końcówka –я może pojawić się sporadycznie także zamiast –ѣ: камѣня, корѣня, угля, natomiast końcówkę –а, częściej niż –ы, przyjmować miały także rzeczowniki zarożuczone, szczególnie z łaciny: тестаментъ, декретъ, пунктъ.

Wszystkie gramatyki zgodnie podawały, że rzeczowniki typu селянинъ, бояринъ (z sufiksem –инъ) w mianowniku I.m. mają końcówkę –е: селяне, бояре, татаре. Jedynie M. Osadca zaznaczył, że obocznie może pojawić się tutaj końcówka –ы, natomiast od rzeczownika Русинъ za jedyną możliwą postać mianownika I.m. uznał formę Русины, ale od господинъ – господинове.

H. Szaszkewycz i M. Osadca zwrócili jeszcze uwagę na odmianę rzeczownika день, który w mianowniku I.m. przybierał formę дни. Taka forma zachowana jest do dzisiaj na terenie obwodu wschodniokarpackiego [3, s. 290].

Końcówki –ове, –еве zachowane są obecnie w dialektach południowo-zachodnich (przede wszystkim w zakarpackim, łemkowskim i huculskim [5, s. 274; 10, s. 132-133]) w nazwach istot. Rzeczowniki z sufiksem –ин do lat 30-tych XX wieku, kiedy to ukształtowały się zasady ortografii, pojawiały się z końcówką –и lub –е [5, s. 276; 10, s. 132-133]. Oba warianty funkcjonują w dialektach połtawskich, natomiast w szeregu dialektów północnych oraz w gwarach karpackich panuje końcówka –е [2, s. 103]. Końcówka –а w mianowniku I.m. jest

charakterystyczna w największym stopniu dla dialektów północnych, w mniejszym - dla południowo-wschodnich, w najmniejszym - dla południowo-zachodnich [10, s. 133].

Celownik l.m. rzeczowników rodzaju męskiego

We współczesnym języku ukraińskim rzeczowniki rodzaju męskiego w celowniku l.m. mają końcówkę –ам (–ям).

W gramatyce O. Partyckiego, podobnie jak i we wszystkich gramatykach II połowy XIX wieku rzeczowniki przybierają końcówkę –амъ lub –ямъ. Autor dodaje, że niektóre rzeczowniki, np. грошѣ, дверѣ, дѣти, люде, санѣ, конѣ, ponieważ odmieniają się według wzoru odmiany rzeczownika кость, w celowniku l.m. przyjmują końcówkę –емъ: грошемъ.

W gramatykach I połowy XIX wieku autorzy także proponowali końcówkę –ам, –ям. W dwóch gramatykach dodatkowo pojawiła się fleksja –омъ: воиномъ (I. Wahylewycz), коньом, гостьом (J. Łoziński), u I. Wahylewycz jeszcze – ѣмъ (злодѣѣмъ).

W wydaniu gramatyki M. Osadcy z 1862 roku występowanie końcówki –ом w rzeczownikach twardo- i miękko tematowych (волом, паном, коніом, гостіом) uznaje się za regionalizm naddniestrzański i karpacki. Do tych samych terenów odnosi się uwaga J. Hołowackiego dotycząca końcówki –емъ w rzeczownikach, których temat kończy się na spółgłoski [ʒ], [ʃ], [č].

Proponowane przez autorów gramatyk końcówki –ом, –ем, –ім funkcjonują do dziś w większości dialektów południowo-zachodnich (karpacki i halicko-bukowiński), ponadto poświadczane są jeszcze w części dialektów północnych (wołyńsko-poleski i podlaski) i sporadycznie w dialektach południowo-wschodnich [2, s. 104].

Narzędnik l.m. rzeczowników rodzaju męskiego

Współcześnie w narzędniku l.m. dominuje końcówka –ами (–ями). Niewielka ilość rzeczowników może przyjmować końcówkę –ми, np.: гістьми, грішми, кіньми, чобітьми.

W gramatyce O. Partyckiego oprócz normatywnej końcówki –ами (–ями), część rzeczowników odmieniających się według wzoru odmiany rzeczownika кость (грошѣ, дверѣ, дѣти, люде, санѣ, конѣ) otrzymuje fleksję –ми (грѣшми), co odpowiada współczesnym standardom językowym. Należy także uznać za zasadne, kiedy w odmianie rzeczownika брать za prawidłową uznają O. Partycki końcówkę – ами, za nieprawidłową zaś – ми (братъми).

W gramatykach I połowy XIX wieku dominującą końcówką jest –ами (–ями). J. Łoziński proponował dodatkowo fleksję –ми (пастырми; коньми, грошми). I. Wahylewycz wspomina jeszcze o końcówce –ы (воины) oraz –и (злодѣи).

M. Osadca, H. Szaszkewycz i P. Diaczan za normatywną uznają końcówkę –ами (–ями) i zauważają, że niektóre rzeczowniki mogą przybierać końcówkę –ми (czasem jako paralelną do –ами): кѣньми, грѣшми, пріятельми, деньми і днями, братя-ми, братами і братъми (M. Osadca), кѣньми деньми і днями братъми (H. Szaszkewycz), коньями, кѣньми; медвѣдьями, медвѣдъми; гостями, гѣстьми; грошами, грѣшми (P. Diaczan), przy czym P. Diaczan za prawidłową uznaje tylko fleksję –ами. M. Osadca informuje jeszcze o ograniczonej do dialektu naddniestrzańskiego i karpackiego końcówce –ы: образы, береги, часы.

Dziś tylko w gwarach karpackich spotyka się jeszcze w narzędniku l.m. końcówki: –и, –ы, –і [2, s. 106].

Miejscownik l.m. rzeczowników rodzaju męskiego

Za normatywną uchodzi współcześnie końcówka: –ах (–ях).

O. Partycki proponuje także tę końcówkę. Jedynie dla części rzeczowników odmieniających się według paradigmatu rzeczownika кость (грошѣ, дверѣ, дѣти, люде, санѣ, конѣ) przyznaje fleksję –ехъ (грошехъ).

Autorzy gramatyk I połowy XIX wieku zgodnie odnotowują fleksje: –ахъ, (–яхъ), w gramatyce J. Lewickiego możliwa jest jeszcze końcówka –ѣх: пастырѣх, w gramatyce I. Wahylewicza –амъ: мхамъ.

